

Handduken

I våras fick jag i present fyra gamla handdukar av lin. De vävdes i slutet av 1800-talet och hade aldrig använts. Lite sträva i ytan innan jag tvättade och manglade dem. Då blev de släta och mjuka. De är brunbeige i färgen med smala röda ränder i var sida. Tråden i väven är ganska grov och lite ojämn och spetig här och var. Det är inte de finaste blånorna som använts till de här handdukarna. Men det är en »levande och fin yta med struktur«. Så skulle det nog uttryckas i en hemslöjds katalog.

I ena hörnet är det broderat med röda korsstyggn stora bokstaven I, ungefär 3 cm hög. I motstående hörn är ett hängband isytt med symaskin.

Våra gäster som använde handdukarna skulle nog tänka, att det går fint att torka sig på dem och att de dessutom är vackra.

Men det är inte slut med det. Bakom handdukarna finns en historia, som jag fått mig berättad. Ett människoöde bär handdukarna med sig, tankar, drömmar, förhoppningar som är inslagna mellan trådarna i väven. Kan de tvättas och torkas bort, tro? Kanske kom-

mer jag mig aldrig för att använda de här handdukarna. De är laddade. Varför blev de liggande utan att komma i bruk?

I-et på handdukarna står för namnet Ina. Det var därför jag fick dem i present, vi har samma initial I, Inger och Ina.

Ungefär 1880 föddes Ina Johansdotter. Hon växte upp på en gård i Västergötland. Hon hade två äldre bröder och en syster. Som yngst av syskonen blev det hennes uppgift att hjälpa modern. Ina var mycket arbetsam och duktig med allt, både ute och inne. På hennes lott kom också att valla fåren.

Det odlades lin på gården, och Ina fick lära sig att bereda det. Som 17-åring kunde hon redan väva riktigt skickligt på vävstolen som farfar gjort åt henne. Det blev bland annat handdukar av lintråden, sådant som var bra att samla i brudkistan.

I skolan hade Ina varit så duktig, att hon fått hjälpa läraren att ta hand om matematikundervisningen för de yngre eleverna. »Hon borde få studera vidare«, sa skolläraren, »och utbilda sig till lärarinna. Hon har fallenhet för läraryrket«.

Och det ville Ina helst av allt. Tänk att få bli lärarinna! Men modern behövde hennes hjälp på gården. Och Ina var en lydlig dotter.

Vacker var hon, mörk som en italienska, smal om midjan och finlemmad, »som en riktig prinsessa« sa man i bygden. Och det var särskilt ögonen man fäste sig vid. Hon hade så goda ögon.

»Den som fick gifta sig med henne ändå!« tänkte många. »Det vore lyckan.« Också Ina drömde om äktenskap och samlade allt mer i sin brudkista för det nya hemmet. Det var särskilt en pojke hon var förtjust i, Harald. De träffades ibland i hagarna, när hon var ute och vallade fåren.

»Du är en italiensk grevinna. Jag ska ta dig härifrån«, sa han. Men när modern såg dem, ropade hon genast in Ina. Hon måste passa upp på bröderna.

När Harald bestämde sig för att åka till Amerika, ville han ha

Ina med sig. Men det gick inte. Visst ville hon, men modern sa nej. Och hon behövdes ju för arbetet på gården. Så Harald reste ensam över Atlanten. Men Ina flyttade kistan med utstyrseln från sitt rum till klädkammaren längst in i norrhörnet.

Ina arbetade hemma och borta. Det var många som ville ha hennes hjälp. Hon var glad av sig, och hon kunde ge kloka råd vid sjukdom och bekymmer. Själv var hon aldrig sjuk. Vad hon tänkte innerst inne visste man inte, men hon var så ovanlig, att hon läste böcker. Hon vågade diskutera till och med med prästen.

Många år gick. Så en dag kom Harald tillbaka. Pratet gick i bygden. Nu skulle Ina få besök. Men modern var gammal och svag och behövde Inas stöd vid sin sida ständigt. Förresten hade Harald gift sig i Amerika och hade flera barn där. Ina flyttade brudkistan från klädkammaren upp på vinden.

Som barn hade Ina haft en röd sammetsklänning. Hon var särskilt fastad vid den, också när hon inte längre kunde använda den. I klädkammaren hängde den, och Ina smekte den ibland, så vackert röd, så mjuk, så fina veck. »Som en prinsessa!« Men en dag var klänningen borta.

Många i trakten var mycket fattiga. De såg sig ingen annan råd än att emigrera till Amerika. Fadern i en grannfamilj gav sig iväg först för att se hur det var där borta. När sedan modern och de fem barnen skulle följa efter och ta sig över Atlanten, fanns det inga kläder att sätta på den minste pojken. Godhjärtade människor försökte hjälpa. Också Inas föräldrar. Det fanns ju alltid avlagda kläder. Så kom det sig, att pojken steg iland i Amerika iklädd Inas röda sammetsklänning.

Harald kom tillbaka en andra gång, då för att stanna i hemtrakten. Hustrun hade dött, och själv var han sjuk. Först då fick han komma till Ina. Men det var för sent.

Det blev så, att Inas brudkista aldrig öppnades, och handdukarerna aldrig kom till användning.

Liten och vithårig plockar Ina smultron.

Harald var fattig. Ina skötte om honom under sjukdomstiden. När han var död, fanns det märkligt nog ingen annan plats på kyrkogården för hans kista, än alldeles bredvid Inas mors.

Det finns ett fotografi på Ina när hon är gammal. Liten och vithårig plockar hon smultron på en blomsteräng.

Då Ina var död – 89 år blev hon – hölls det auktion på kvarlåtenskapen. Brudkistan hittades på vinden. Den öppnades och handdukar, lakan och

dukar gick under klubban, bland annat de här linnehanddukarerna, märkta med ett rött I, de som nu är mina.

Man får allt torka sig på dem med andakt.